

DE KLACHTENCOMMISSIE VAN DE STICHTING GGzE

is inzake de klacht 2020/008 van:

mevrouw X, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, de afdeling Volte 1D, onderdeel van GGzE,

tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 5 februari 2020 een klaagschrift, gedateerd 3 februari 2020, van mevrouw X, hierna te noemen klaagster.

Klaagster heeft zich laten bijstaan door de patiëntenvertrouwenspersoon.

Het klaagschrift geeft aan dat de klacht zich richt tegen mevrouw Y. Mevrouw Y zal hierna worden aangeduid als verweester.

De klachtencommissie heeft op 10 februari 2020 een verweerschrift ontvangen.

Klaagster heeft tegelijkertijd met de ingediende klacht om schorsing van de opgelegde beperking van bewegingsvrijheid verzocht. Dat verzoek is bij beslissing van de klachtencommissie van 12 februari 2020 afgewezen.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op dinsdag 18 februari 2020. De dag erna, op 19 februari 2020 is aan partijen een verkorte beslissing gezonden.

2. De klacht

De klacht richt zich tegen de beslissingen van verweester van 28 januari 2020 tot beperking van de bewegingsvrijheid van klaagster in de vorm van een kamerprogramma, gebaseerd op artikel 9.9 lid 2 WvGGZ en van 5 februari 2020, ex artikel 9 lid 6 sub 2 WvGGZ inzake dwangbehandeling (voortgezette beperking van de bewegingsvrijheid in de vorm van een kamerprogramma).

3. Het standpunt van de klaagster

Klaagster verwijst naar een eerdere beslissing van de klachtencommissie van 28 januari 2020 (2019/077) waarbij toen haar klacht gegrond is verklaard en het kamerprogramma dat toen op haar van toepassing was verklaard moest worden opgeheven. Dat is toen ook gebeurd, maar diezelfde dag nog heeft verweester een nieuwe beslissing genomen waarbij het (eerdere) kamerprogramma opnieuw op haar van toepassing werd verklaard. Daar is klaagster het niet mee eens omdat zij -overigens net als bij haar eerdere klacht- van mening is dat dat kamerprogramma al veel te lang duurt, dat er geen incidenten (meer) zijn geweest en dat zij knettergek wordt op haar kamer. Klaagster is van mening dat zij zichzelf moet kunnen 'bewijzen' op de afdeling en dat zij dat het beste kan doen als het kamerprogramma dan ook wordt opgeheven. Zij is van mening dat zij goed op de afdeling kan verblijven zonder dat op haar een kamerprogramma van toepassing is.

Klaagster heeft ook nog aangevoerd dat de beslissingen tot beperking van de bewegingsvrijheid en tot dwangbehandeling niet aan de formele vereisten voldoen. Zo zou zij niet op de juiste wijze over de toepassing van beide beperkingen zijn geïnformeerd omdat zij niet door de geneesheer-directeur hierover is geïnformeerd zoals in artikel 8.9 lid 3 WvGGZ nadrukkelijk staat vermeld, dat er in de beslissing tot dwangbehandeling niet is gewezen op de mogelijkheid van het indienen van een klacht en het inschakelen van een PVP en FVP en het toezenden ervan aan de advocaat van klaagster. Ook de zorgovereenkomst zou niet voldoen aan een aantal wettelijke vereisten zoals het juist informeren van betrokkenen en naasten.

Klaagster verzoekt tenslotte ook om een schadevergoeding.

Klaagster verzoekt de klachtencommissie de klacht gegrond te verklaren.

4. Het standpunt van de verweerster

Op 26 juni 2019 is aan klaagster naar aanleiding van een incident waarbij klaagster een medecliënt met een vaatwasrek heeft geslagen en waarbij klaagster ook een mes op zak had een beperking van de bewegingsvrijheid opgelegd in de vorm van een separatie.

Op 28 juni 2019 is er afgeschaald naar de high-care-ruimte en op 22 juli 2019 is aan klaagster een kamerprogramma opgelegd, dat vanaf 6 augustus 2019 de vorm van een open kamerprogramma heeft. Sindsdien heeft klaagster doorlopend een kamerprogramma gehad. Klaagster beklaagt zich over het verloop en ook de duur van de beperkende maatregel.

Verweerster heeft een overzicht van de dagrapportage overgelegd, die betrekking heeft op de periode van 18 november 2019 tot aan heden. Daarin is het gedrag van klaagster terug te vinden waarom zij tot op heden in een kamerprogramma verblijft en na de korte opheffing van het kamerprogramma door de beslissing van de klachtencommissie van 28 januari 2020 is klaagster in feite direct in haar oude patroon vervallen.

Een korte samenvatting is de volgende, waarbij wordt verwezen naar de beslissing in de eerdere klachtzaak 2019/077:

1. Klaagster is bij tijd en wijle dreigend naar het personeel waarbij zij verschillende dreigende uitspraken doet zoals 'de boel af te willen breken', 'kankerlijer' en klaagster geeft aan zich op te willen hangen. Ook uit zij met enige regelmaat haar achterdocht jegens personeel en medecliënten waarbij zij dwingend overkomt. Wanneer het een tijdje goed gaat, wordt er gesproken over uitbreiding van haar kamerprogramma maar zodra dit moment in zicht is, vindt er weer een incident plaats. Wanneer de contactmomenten op de groep uitgebreid worden wordt de achterdocht en het wantrouwen van klaagster telkens weer vergroot. Klaagster is dan van mening dat personeel en medecliënten over haar praten. Dit leidt tot agressie-incidenten. Recentelijk nog, op 9 januari 2020, heeft dit ertoe geleid dat klaagster een colablikje naar een medewerker heeft gegooid.
2. Het kamerprogramma wordt minstens tweewekelijks geëvalueerd binnen het team en er wordt tussendoor met klaagster gesproken over de mogelijkheden om het kamerprogramma te beëindigen, maar tot op heden is er nog geen verandering in de situatie. Het lukt klaagster niet om een periode stabiel te blijven zonder agressief te reageren jegens personeel of medecliënten.
3. Verweerster is van mening dat zij, gelet op de beginselen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid, ten aanzien van het opleggen van een kamerprogramma aan klaagster, correct heeft gehandeld. Verweerster begrijpt dat klaagster graag van haar kamer af wil en probeert haar hierin zo goed mogelijk te begeleiden. Toch zal klaagster eerst een verdere verbetering in haar problematiek moeten laten zien zodat het team vertrouwen in klaagster kan opbouwen en de veiligheid op de afdeling kan garanderen. Wanneer klaagster hieraan meewerkt, kan dit tijdens de volgende behandelplanbespreking worden ingebracht. Dat is opnieuw het geval bij de nieuwe beslissingen van 28 januari 2020 en van 5 februari 2020 (dwangbehandeling).

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om de klacht ongegrond te verklaren.

5. De bevoegdheid van de klachtencommissie

Klaagster is een TBS met een bevel tot verpleging van overheidswege opgelegd. Zij verblijft in De Woenselse Poort op grond van artikel 37b van het wetboek van Strafrecht. Op personen die om die reden gedwongen zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zijn op grond van hoofdstuk 9 van de WvGGZ de artikelen 9.1 tot en met 9.10 van die wet van toepassing en de klachtenregeling zoals

opgenomen in artikel 10 van die wet. Dat betekent dat klaagster een klacht kan indienen als bedoeld in artikel 10 juncto artikel 9.6 en 9.9 van de WvGGZ.

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat de klacht die klaagster naar voren heeft gebracht over de beslissing om op haar beperkingen in haar bewegingsvrijheid toe te passen in de vorm van een kamerprogramma, behoren tot de in artikel 9.6 en 9.9 van de WvGGZ genoemde beslissingen op grond waarvan een patiënt een klacht kan indienen. Het klachtrecht op grond van de WvGGZ is derhalve van toepassing op deze klacht die klaagster naar voren brengt.

De klachtencommissie is, in haar hoedanigheid van klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de WvGGZ, bevoegd om de klacht te beoordelen, althans klaagster noch de PVP hebben de bevoegdheid van de commissie desgevraagd niet betwist, ook niet op grond van artikel 10 lid 1 van de wet.

6. Feiten en omstandigheden.

De klachtencommissie gaat bij de beoordeling van de klachten uit van de volgende feiten en omstandigheden.

Klaagster is op 26 juni 2019 gesepareerd. De separatie is op 28 juni 2019 beëindigd. Klaagster is toen overgebracht naar de high-care-ruimte.

Op 22 juli 2019 is de beslissing genomen om aan klaagster een kamerprogramma op te leggen. Aanvankelijk was dit een gesloten kamerprogramma, vanaf 6 augustus 2019 is sprake van een open kamerprogramma. Dat kamerprogramma is tot 28 januari 2020 op klaagster toegepast en is toen naar aanleiding van een beslissing van de klachtencommissie van die datum opgeheven wegens het ontbreken van een juist mededelingsformulier in het dossier.

Op 28 januari 2020 heeft verweerster, vrij snel nadat het kamerprogramma in de ochtend was opgeheven, echter opnieuw besloten tot het instellen van het (open) kamerprogramma zoals dat tot kort daarvoor had gegolden om verstoring van de orde of de veiligheid en strafbare feiten te voorkomen, zoals bedoeld in artikel 9.9 WvGGZ om dat kamerprogramma vervolgens op 5 februari 2020 voort te zetten in verplichte zorg (dwangbehandeling) als bedoeld in artikel 9.6 WvGGZ.

Op 14 oktober 2019 is een bespreking geweest van het zorgplan van klaagster. Op 4 (of 5) februari 2020 heeft er nieuwe bespreking over dat (zelfde) zorgplan plaatsgevonden en het daarin opgenomen kamerprogramma is opnieuw aan klaagster voorgehouden/besproken. Klaagster heeft, zo blijkt uit de tekst van de overgelegde zorgovereenkomst, in de periode daarvoor al kenbaar gemaakt dat zij niet meer instemde met het kamerprogramma.

7. De beoordeling

1. *De ‘aanvullende’ formele gronden, door de PVP aangevoerd ter zitting*

De klachtencommissie laat de ‘aanvullende’ gronden zoals door de PVP aan het einde van de mondelinge behandeling naar voren gebracht voor de beoordeling van de klachten daarbij niet meewegen. Deze ‘aanvullende’ gronden hebben betrekking op enkele formaliteiten die in het klaagschrift zelf of voor de mondelinge behandeling naar voren hadden moeten worden gebracht en niet pas aan het einde van de mondelinge behandeling. Verweerster kon zich daartegen op dat moment niet meer adequaat verweren. Die gronden zijn dus tardief naar voren gebracht en omdat deze gronden klaagster voor het overige ook niet in haar rechtspositie hebben geschaad zal de klachtencommissie die gronden dus in haar beoordeling niet meenemen.

Wel overweegt de klachtencommissie dat de aangevoerde formaliteiten, zoals het vormvereiste dat de geneesheer-directeur de aangekondigde maatregelen aan klaagster had moeten medelen in plaats van de zorgverantwoordelijke niet zodanig zijn dat het wel voldoen aan dat formele vereiste -wat daar ook van zij- niet zodanig is dat zulks tot een andere beslissing had moeten leiden dan hierna zal worden gegeven.

Artikel 8.9 lid 3 WvGGZ legt weliswaar de verantwoordelijkheid van het meedelen van een beslissing tot dwangbehandeling neer bij de geneesheer-directeur, maar indien die beslissing door de zorgverantwoordelijke wordt meegedeeld in plaats van door de geneesheer-directeur is dat niet een zodanig vormverzuim dat daaraan (belangrijke) consequenties moeten worden verbonden, laat staan dat een cliënt daardoor in zijn of haar belangen wordt geschaad. Ofwel : de adressant van de norm is in artikel 8.9 lid 3 WvGGZ de geneesheer-directeur en niet de klagster.

Wel is de klachtencommissie van oordeel dat bij het geven van een beslissing tot het opleggen van beperkingen of het opleggen van dwangbehandeling het een vereiste is dat een cliënt gewezen wordt op de mogelijkheid van het indienen van een klacht en het inschakelen van een patiëntenvertrouwenspersoon of familievertrouwenspersoon. Dat zijn zodanig voorname vormvereisten dat bij verzuim daarvan in een voorkomend geval de klacht gegrond dient te worden verklaard.

De klachtencommissie stelt vast dat de tweede beslissing van verweerster (te weten de beslissing van 5 februari 2020 tot het opleggen van dwangbehandeling) niet aan dat belangrijke vormvereiste voldoet. Omdat klagster echter in de beslissing van 28 januari 2020 al wel op de klachtmogelijkheid en het inschakelen van de PVP was gewezen en daarvan ook meteen op 5 februari 2020 (dus op de dag van de tweede beslissing) gebruik heeft gemaakt, zal de klachtencommissie daaraan in het onderhavige geval geen consequenties verbinden en de klacht inhoudelijk beoordelen zoals hierna zal blijken.

Wel wijst de klachtencommissie erop dat in een eventueel volgend geval het hiervoor genoemde vormverzuim tot de formele consequentie van gegrondverklaring van de klacht zal leiden. Voor zover verweerster gebruik maakt van een zogenaamd 'model' bij het schriftelijk meedelen van een beslissing tot dwangbehandeling ('product 52') geeft de klachtencommissie dus in overweging om dat model in bovengemelde zin aan te passen.

II. De verdere inhoudelijke beoordeling van de klachten

Gelet op het voorgaande zal de klachtencommissie de klachten van klagster inhoudelijk beoordelen en toetsen aan de wettelijke criteria.

Op grond van artikel 9.9 lid 2 WvGGZ kan de bewegingsvrijheid van een cliënt die op grond van een strafrechtelijke titel in een accommodatie is geplaatst worden beperkt:

- a. Ernstige nadelige gevolgen moeten worden gevreesd
- b. Ter voorkoming van verstoring van de orde of voor de veiligheid binnen de accommodatie of ter voorkoming van strafbare feiten

Op grond van artikel 9.6 lid 1b WvGGZ kan (dwang)behandeling voorts plaats vinden voor zover dit volstrekt noodzakelijk is om ernstig nadeel dat de psychische stoornis van betrokkende binnen een accommodatie doet veroorzaken af te wenden.

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat verweerder in de ochtend van 28 januari 2020 als gevolg van een eerdere beslissing van de klachtencommissie het kamerprogramma van klagster heeft opgeheven.

Nog diezelfde dag, dus op 28 januari 2020 hebben zich naar het oordeel van de klachtencommissie geen omstandigheden voorgedaan op grond waarvan in alle redelijkheid voor 'ernstige nadelige gevolgen' moest worden gevreesd of dat de orde dreigde te worden verstoord of dat de veiligheid in het gedrang kwam of ter voorkoming van strafbare feiten.

In feite kwam de beslissing van verweerder er immers op neer dat zij zich -kennelijk- niet kon verenigen met de eerdere beslissing van de klachtencommissie waarbij het kamerprogramma van klagster werd opgeheven en heeft zij -daarom- vrijwel direct een nieuwe, identieke beslissing genomen die wel aan de formele vereisten voldeed.

Van verweerder kon echter verwacht worden dat zij daarbij dan eerst de wettelijke gronden opnieuw zou toetsen op basis van de feiten en omstandigheden die zich op 28 januari 2020 en de

dagen daarna, zouden voordoen alvorens klaagster direct weer in hetzelfde kamerprogramma te plaatsen.

Uit de verpleegkundige rapportage van 28 januari 2020 blijkt echter alleen maar dat ‘mevrouw zichtbaar moeite heeft met het wegvallen van de structuur van het kamerprogramma’ en dat ‘mevrouw boos wordt dat zij geen melk uit het kantoor krijgt’. Weliswaar heeft klaagster bovendien een keer gescholden en heeft zij ‘achterdochtige uitspraken gedaan’, maar de klachtencommissie is van oordeel dat die feiten en omstandigheden niet voldoende zijn om (meteen) aan te merken als ‘ernstig nadelige gevolgen’ of ‘het verstoren van de orde, de veiligheid of het voorkomen van strafbare feiten’ zoals de wet vereist.

Eerder had verwacht mogen worden dat verweerder met klaagster in gesprek zou gaan over de nieuwe ontstane situatie, te weten het wegvallen van het kamerprogramma en de daarbij behorende structuur, in plaats van het opnieuw en meteen weer opleggen van het oude kamerprogramma.

Het voorgaande klemt temeer nu verder uit de verpleegkundige rapportages blijkt dat in de dagen erna te lezen valt dat klaagster juist beter begeleidbaar was, uitbreiding krijgt van het kamerprogramma en correct en ontspannen, zelfs vriendelijk en gezellig aanwezig is op de groep (zie rapportages tot en met 7 februari 2020). Uit dezelfde rapportages blijkt dat in diezelfde periode niet of nauwelijks is gerapporteerd over het opgelegde kamerprogramma en de evaluaties inzake mogelijke uitbreiding ervan, terwijl dat naar het oordeel van de klachtencommissie wel in de rede had gelegen.

De klachtencommissie begrijpt dat lastig te beoordelen is of die betere en positieve houding van klaagster het gevolg is van ofwel dankzij ofwel ondanks het weer ingestelde kamerprogramma, maar omdat de beperking van iemands bewegingsvrijheid nu eenmaal de uitzondering en niet de regel behoort te zijn, zal de klachtencommissie de klacht van klaagster dus op dit onderdeel gegrond verklaren.

Dat geldt ook voor de tweede beslissing, te weten de beslissing van 5 februari 2020 tot het instellen van dwangbehandeling. Ook die beslissing kan niet in stand blijven omdat op dezelfde gronden niet is gebleken dat sprake is van een ‘volstreekte noodzaak om ernstig nadeel af te wenden’ zoals artikel 9:6 lid 1b WvGGZ vereist. Het gaat immers volgens de wet niet slechts om een ‘noodzaak’ om ‘nadeel’ af te wenden, maar om een *volstreekte* noodzaak om *ernstig* gevaar af te wenden en daarvan is de commissie niet overtuigd.

III. *Schadevergoeding*

Klaagster heeft de klachtencommissie verzocht om haar een schadevergoeding toe te kennen voor de vormverzuimen zoals hiervoor aangegeven (beslissing niet meegedeeld door geneesheer-directeur, niet gewezen hebben op het kunnen inschakelen van PVP en het niet gewezen zijn op de klachtwaardigheid van de beslissingen). Nu de klachtencommissie daarover reeds heeft overwogen die vormvereisten niet inhoudelijk mee te nemen in haar beoordeling, wordt ook het verzoek om een schadevergoeding op deze grond afgewezen.

De klachtencommissie stelt vast dat klaagster niet in het bijzonder heeft verzocht om een schadevergoeding wegens het ten onrechte opleggen van beperkingen of vanwege dwangbehandeling (zie paragraaf 4 van de pleitnota van de PVP, overhandigd ter zitting).

Als de klachtencommissie desondanks toch zou toekomen aan het beoordelen van een schadevergoeding op die grond, dan heeft klaagster echter niet aangegeven hoe hoog de schadevergoeding dan in haar ogen zou moeten zijn en ook geen motivering gegeven van haar verzoek om haar schadevergoeding toe te kennen.

De klachtencommissie wil klaagster daarbij bovendien het volgende onder de aandacht brengen. De Hoge Raad heeft op 15 maart 2019, NJ 2019/162 nadere eisen gesteld aan de mogelijkheid van immateriële schadevergoeding en heeft toen uitgemaakt dat de enkele schending van een fundamenteel recht als bedoeld in art. 5 EVRM niet voldoende is. In een recentere zaak is uitgemaakt dat

het niet zonder meer voldoende is dat voor de patiënt 'onzekerheid en frustratie' heeft bestaan, zodat het oordeel van de rechtbank (die wel oordeelde dat schadevergoeding moest worden toegekend) dat dit voldoende is voor schadevergoeding ofwel rechtens onjuist is, dan wel ontoereikend is gemotiveerd.

8. De uitspraak

De klachtencommissie voornoemd, verklaart de klachten van mevrouw X over

- de beslissing van 28 januari 2020 om op haar bewegingsvrijheid binnen de accommodatie te beperken in de vorm van een kamerprogramma : **gegrond**.
- De beslissing van 5 februari 2020 om op haar dwangbehandeling in de vorm van een kamerprogramma toe te passen: **gegrond**

De klachtencommissie vernietigt dan ook beide beslissingen om op klaagster een kamerprogramma toe te passen, waardoor de rechtsgevolgen van deze beslissingen zijn vernietigd.

Aldus gedaan te Eindhoven op 18 februari 2020 door de klachtencommissie van de Stichting GGzE te Eindhoven.